

POLITYKA HANDLOWA WSPÓLNOTY EUROPEJSKIEJ WOBEC BIAŁORUSI

Dr Mirosława Laszuk

Politechnika Białostocka, Wydział Zarządzania

1. Wprowadzenie

Podstawą współpracy Wspólnoty Europejskiej z państwami Europy Wschodniej są Porozumienia o Partnerstwie i Współpracy – przykładem są tu porozumienia zawarte z Rosją, Ukrainą, czy też z Mołdową. Porozumienia powyższe stwarzają duże możliwości współpracy gospodarczej, w tym i handlowej. Inaczej jest jednak w przypadku Białorusi. Porozumienie o Partnerstwie i Współpracy z Białorusią Wspólnota Europejska wynegocjowała w 1995 roku, jednak nie zostało ono podpisane ze względu na nie akceptowaną przez Wspólnotę sytuację wewnętrzną w tym kraju. Brak jest również jakiegokolwiek porozumienia przejściowego. Obecnie do stosunków handlowych i ekonomicznych z Białorusią stosuje się Porozumienie o współpracy i handlu (TCA) zawarte między Wspólnotą Europejską a Związkiem Radzieckim w 1989 roku, podpisane później również przez Białoruś. Postanowieniami tej umowy objęte zostały wszystkie państwa członkowskie UE.

Pomimo tego, że handel między krajami Wspólnoty Europejskiej i Białorusi wzrósł w ostatnich latach, to jednak Wspólnota wstrzymała ściślejszą ekonomiczną współpracę z Białorusią do czasu aż jej rząd będzie w stanie wykazać się większym zaangażowaniem w sprawy demokracji, polityki i praw obywatelskich. Analizując stosunki handlowe, należy stwierdzić, że Wspólnota jest drugim co do wielkości handlowym partnerem Białorusi z prawie 1/3 udziałów w całym handlu (Rosją posiada ½ udziałów). Głównym towarem eksportowanym z Białorusi na obszar wspólnotowy jest ropa naftowa (56,7%), podczas gdy inne produkty stanowią niewielki procent: metale nieszlachetne (12,9%), drewno i artykuły drzewne 6,3%, substancje chemiczne 5,9% oraz tekstylia 3,9%. Państwa członkowskie Wspólnoty eksportują do Białorusi głównie maszyny (33,8%), sprzęt transportowy (15,5%) oraz substancje chemiczne (11,3%).¹

2. Środki taryfowe stosowane wobec Białorusi

Wymiana handlowa z Białorusią nie podlega systemowi preferencji taryfowych stosowanemu przez Wspólnotę Europejską na podstawie rozporządzenia nr 980/2005 (Generalnemu Systemowi Preferencji). Przyczyną takiego stanu jest nieprzestrzeganie przez to państwo zasad określonych w konwencjach Międzynarodowej Organizacji Pracy nr 87 i 98. Sytuacja taka spowodowała, że pomimo, iż państwo to mieści się w grupie państw spełniających kryteria do zastosowania preferencji celnych – to jednak nie może z nich korzystać. Rozporządzeniem Rady (WE) Nr 1933/2006² z dnia 21 czerwca 2007 roku preferencje takie zostały cofnięte. Rozporządzenie powyższe przewiduje, że Rada może na wniosek Komisji przywrócić porozumienia preferencyjne dotyczące produktów pochodzących z Białorusią. Nie jest więc to zakaz bezwzględny.

Biorąc pod uwagę powyższe i analizując wspólnotową taryfę celną zaznaczyć należy, że w stosunku do produktów przywożonych z Białorusi stosuje się stawki celne konwencyjne (podstawowe), tzw. stawki KNU. Stawki te są wyższe od stawek stosowanych do państw korzystających z GSP. Działania takie mają niekorzystny wpływ na gospodarkę Wspólnoty, w szczególności Polski, Litwy i Łotwy. Przyczyniają się one do spadku importu, a tym samym zmniejszenia dochodów budżetu wspólnotowego, jak i polskiego. Nałożenie na Białoruś sankcji w postaci zniesienia preferencji może także pogorszyć sytuację społeczeństwa białoruskiego, nie uderzając jednocześnie w reżim, a stanowiąc dla niego jedynie instrument propagandowy.

¹ http://ec.europa.eu/trade/issues/bilateral/countries/belarus/index_en.htm (30.08.2008)

² Rozporządzenie Rady (WE) nr 1933/2006 z dnia 21 grudnia 2006 roku cofające czasowo dostęp do ogólnych preferencji taryfowych Republice Białorusi (Dz. Urz. UE L 29 z dnia 03.02.2007)

W przypadku środków taryfowych takich, jak kontyngenty taryfowe, plafony taryfowe i zawieszenia poboru ceł Białoruś obowiązuje takie same zasady jak inne państwa trzecie. Środki powyższe ustanawiane są erga omnes, a więc odnoszą się do wszystkich państw.

3. Środki pozataryfowe i ochronne ustanawiane w stosunku do Białorusi

Wspólnota Europejska wprowadziła ograniczenia w handlu z Białorusią wyrobami włókienniczymi. Na przywóz wyrobów włókienniczych z Białorusi zgodnie z rozporządzeniem Rady (EWG) nr 3030/93³ obowiązują ograniczenia ilościowe (kontyngenty). Przywóz wyrobów włókienniczych objętych kontyngentem na obszar celny Wspólnoty Europejskiej możliwy jest tylko w takiej ilości, na którą właściwy organ państwa członkowskiego udzieli pozwolenia (licencji importowej). Obowiązuje tu system double-checking w rozdysponowaniu kontyngentów na import niektórych wyrobów tekstylny-odzieżowych. Licencja importowa wydawana jest więc po przedstawieniu licencji eksportowej wydanej przez władze Białorusi i sprawdzeniu dostępności kwót. Również w tym przypadku licencja wydawana jest przez ministra właściwego do spraw gospodarki (Departament Administrowania Obrotem Ministerstwa Gospodarki). Przywóz wyrobów włókienniczych objętych ustanowionym kontyngentem bez pozwolenia jest zabroniony⁴

Kontyngenty na przywóz wyrobów włókienniczych z Białorusi w 2008 r. kształtują się następująco:

Białoruś	Kategoria	Jednostka	Kontyngent
Grupa IA	1	tony	1 586
	2	tony	7 307
	3	tony	242
Grupa IB	4	tys. sztuk	1 839
	5	tys. sztuk	1 105
	6	tys. sztuk	1 705
	7	tys. sztuk	1 377
	8	tys. sztuk	1 160
Grupa IIA	9	tony	363
	20	tony	329
	22	tony	524
	23	tony	255
	39	tony	241
Grupa IIB	12	tys. sztuk	5 959
	13	tys. sztuk	2 651
	15	tys. sztuk	1 726
	16	tys. sztuk	186
	21	tys. sztuk	930
	24	tys. sztuk	844
	26/27	tys. sztuk	1 117
	29	tys. sztuk	468
73	tony	329	
83	tony	184	

³ Rozporządzenie Rady (EWG) nr 3030/93 z dnia 12 października 1993 r. w sprawie wspólnych reguł przywozu niektórych wyrobów włókienniczych z państw trzecich (Dz. U. WE L 275 z dnia 8.11.1993 z późn. zm.)

⁴ M. Laszuk, *Obrót wyrobami włókienniczymi* [w:] Regulacje celne w Unii Europejskiej, (red.) R. Michalski, Poznań 2004- 2008

Grupa IIIA	33	tony	387
	36	tony	1 312
	37	tony	463
	50	tony	207
Grupa IIIB	67	tony	359
	74	tys. sztuk	377
	90	tony	208
Grupa IV	115	tony	322
	117	tony	2 543
	118	tony	471

Źródło: www.mg.gov.pl (30.08.2008 r.)

Istnieje również możliwość w przypadku Białorusi ubiegania się o objęcie wyrobów włókienniczych procedurą uszlachetniania biernego. Podstawą prawną jest tu rozporządzenie Rady ustanawiające zasady gospodarczego uszlachetniania biernego stosowane do niektórych wyrobów włókienniczych i odzieżowych przywożonych powtórnie do Wspólnoty po obróbce lub uszlachetnieniu w niektórych państwach trzecich⁵.

W stosunku do Białorusi, w ramach środków ochronnych, są nałożone obecnie ostateczne cła antydumpingowe na dwie grupy towarów: chlorek potasu oraz na roztwory mocznika⁶ i azotanu amonu⁷. Na chlorek potasu nałożone zostało cło ad valorem w wysokości 27,5%, zaś na roztwory mocznika i azotanu amonu cło specyficzne w wysokości 17,86 EUR/T. Oprócz powyższych ceł już nałożonych, wszczęte zostało również postępowanie antydumpingowe dotyczące przywozu niektórych spawanych rur i przewodów rurowych z żeliwa lub stali niestopowej⁸. Brak jest natomiast postępowań antysubsydyjnych i postępowań ochronnych przed nadmiernym importem towarów na obszar wspólnotowy.

Analizując postępowania ochronne należy zaznaczyć, że Białoruś również nałożyła środki ochronne na Wspólnotę Europejską. Zgodnie z raportem Komisji Europejskiej do 31 marca 2010 roku obowiązuje kontyngent ilościowy ustanowiony po zakończeniu postępowania ochronnego przed nadmiernym przywozem przedzdy poliestrowej. Nałożony kontyngent wynosi 1650 ton na rok. Powyższy środek ochronny dotyczy w szczególności Polski oraz Niemiec, które są największymi we Wspólnocie eksporterami przedzdy poliestrowej.

⁵ Rozporządzenie Rady (WE) nr 3036/94 z dnia 8 grudnia 1994 r. ustanawiające zasady gospodarczego uszlachetniania biernego stosowane do niektórych wyrobów włókienniczych i odzieżowych przywożonych powtórnie do Wspólnoty po obróbce lub uszlachetnieniu w niektórych państwach trzecich (Dz. Urz. WE L 322 z dnia 15.12.1994 z późn. zm.).

⁶ Rozporządzenie Rady (WE) Nr 1050/2006 z dnia 11 lipca 2006 roku nakładające ostateczne cło antydumpingowe na przywóz chlorku potasu pochodzącego z Białorusi i Rosji (Dz. Urz. UE L 191 z dnia 12.07.2006).

⁷ Rozporządzenie Rady (WE) Nr 1911/2006 z dnia 19 grudnia 2006 roku nakładające ostateczne cło antydumpingowe na przywóz roztworów mocznika i azotanu amonu pochodzących z Algierii, Białorusi, Rosji i Ukrainy w następstwie przeglądu wygaśnięcia zgodnie art. 11 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 384/96 (Dz. Urz. UE L 365 z dnia 21.12.2006).

⁸ Zawiadomienie Komisji o wszczęciu postępowania antydumpingowego dotyczącego przywozu niektórych spawanych rur i przewodów rurowych z żeliwa lub stali niestopowej pochodzących z Białorusi, Bośni i Hercegowiny, Chińskiej Republiki Ludowej oraz Rosji (Dz. Urz. C 226 z dnia 26.09.2007).

4: Podsumowanie

Konstatując należy stwierdzić, że Wspólnota Europejska nie posiada rozbudowanego systemu środków polityki handlowej w stosunku do Białorusi. Cechą charakterystyczną stosunków handlowych z Białorusią jest stosowanie stawek konwencyjnych, pomimo, że Białoruś według kryteriów wspólnotowych może być objęta systemem preferencji GSP. Środki ochronne stosowane są również w niewielkim stopniu. Wynika to z faktu, że obrót towarowy z Białorusią w porównaniu z innymi państwami trzecimi jest niewielki. Wpływ na to ma przede wszystkim sytuacja polityczna w tym państwie, co świadczy o tym, że stosunki polityczne mają istotny wpływ na kształtowanie stosunków handlowych.

LITERATURA

- rozporządzenie Rady (EWG) nr 3030/93 z dnia 12 października 1993 r. w sprawie *wspólnych reguł przywozu niektórych wyrobów włókienniczych z państw trzecich* (Dz. U. WE L 275 z dnia 8.11.1993 z późn. zm.)
- rozporządzenie Rady (WE) nr 3036/94 z dnia 8 grudnia 1994 r. *ustanawiające zasady gospodarczego uszlachetniania biernego stosowane do niektórych wyrobów włókienniczych i odzieżowych przywożonych powtórnie do Wspólnoty po obróbce lub uszlachetnieniu w niektórych państwach trzecich* (Dz. Urz. WE L 322 z dnia 15.12.1994 z późn. zm.)
- rozporządzenie Rady (WE) Nr 1050/2006 z dnia 11 lipca 2006 roku *nakładające ostateczne cło antydumpingowe na przywóz chlorku potasu pochodzącego z Białorusi i Rosji* (Dz. Urz. UE L 191 z dnia 12.07.2006)
- Rozporządzenie Rady (WE) Nr 1911/2006 z dnia 19 grudnia 2006 roku *nakładające ostateczne cło antydumpingowe na przywóz roztworów mocznika i azotanu amonu pochodzących z Algierii, Białorusi, Rosji i Ukrainy w następstwie przeglądu wygaśnięcia zgodnie art. 11 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 384/96* (Dz. Urz. UE L 365 z dnia 21.12.2006)
- rozporządzenie Rady (WE) nr 1933/2006 z dnia 21 grudnia 2006 roku *cofające czasowo dostęp do ogólnych preferencji taryfowych Republice Białorusi* (Dz. Urz. UE L 29 z dnia 03.02.2007)
- zawiadomienie Komisji o wszczęciu postępowania antydumpingowego dotyczącego przywozu niektórych spawanych rur i przewodów rurowych z żeliwa lub stali niestopowej pochodzących Białorusi, Bośni i Hercegowiny, Chińskiej Republiki Ludowej oraz Rosji (Dz. Urz. C 226 z dnia 26.09.2007)
- M. Laszuk, *Obrót wyrobami włókienniczymi* [w:] *Regulacje celne w Unii Europejskiej*, (red.) R. Michalski, Poznań 2004-2008

УКРАИНА И НАТО: В ПОИСКАХ УТРАЧЕННЫХ ИЛЛЮЗИЙ

Лысюк А.И

Брестский государственный университет им. А.С.П.Пушкина, г. Брест, Беларусь.

Проблемы евроатлантической интеграции являются чрезвычайно актуальными и одновременно контраверсионными для современного украинского общества, поскольку «по-разному воспринимаются не только гражданами страны, но и теми политическими силами, которые обладают влиянием на разработку и осуществление стратегии государственного развития. Высокая общественная температура полемики относительно вступления Украины в НАТО, дискуссии по вопросам выгод и угроз полной интеграции с ЕС свидетельствуют о сложности процессов становления современной украинской нации; об отсутствии базового ценностного консенсуса среди правящих элит, демонстрируют сумятицу в политическом сознании граждан» [3 с. 12].